

in pleča iz rib, tako, da sem mislil, ko mi je z njimi postregel, da jem svinjino.

Povedal mi je, da je, ko je cesar Jožef II. s patentom, danim 24. grudna 1782. leta mnogo samostanov, med temi tudi Zajcklošter, zatrl, v samostanu nastalo veliko jadikovanje in strašna nevolja.

Samostan je imel veliko biblioteko, mnogo rokopisov, važnih diplom in kodeksov; menihi so spisovali letopise od početka samostana l. 1160. do najnovejše dobe. Samostan je imel umne umetnike, mehanike, slikarje, podobarje itd.

Menihi razljuteni zoper krivico, da morajo zapustiti mirno stanovašišče; v katerem so čez 600 let prebivali, so v ostri zimi na kolah izvozili stare listine na neko njivo in tam vse sožgali rekši, naj za nami ne bo nobenega spomina. Koliko važnega gradiva za posvetno in cerkveno zgodovino se je takrat pokončalo! Izpisi, katere najdemo pri Erazmu Fröhlichu in Hieronymu Pezu, ki sta svoje dni posnemala iz listin Zajcklošterskih, naše trdenje podpirajo.

Znano je, da je Zajcklošter ustanovil štirski markgraf Otakar; prvi predstojnik samostanu je bil Peremund, iz krvi angleških kraljev, pozneje izvoljen za škofa. Kakor iz ene, od Fröhlichu priobčene listine (Dipl. sac. Styr. II. Seiz. 20.) vidimo, je „tertio Idus Aprilis“ 1202. cerkev sv. Janeza bila posvečena od oglejskega patrijarha Gottfrieda, toraj ta patrijarh ni leta 1195. umrl, kakor se sploh v zgodovinskih spisih bere.

Leta 1388. so si Zajcklošter izvolili za sedež generala tega ostrega reda. Leta 1590. je vojvoda notranje-avstrijski Karol ta samostan izročil Gregorju, opatu runskemu (Rein), ki ga pa ni hotel vzeti, zato je bil leta 1591. ponujen jezuitom; a leta 1592. je zopet prišel nazaj v roke Kartuzijancem, in je ostal njihova lastnina do konca leta 1782. Duhovniki so bili, kar jih je bilo starejih, v pokoj dejani, močnejši so pa bili postavljeni na fare kot dušni pastirji. Naš novinec Jakob Bevk pa je stopil v Gradci v generalno semenišče, in postal posveten duhovnik.

Kot novinec si je naš Bevk zapisal nekoliko dogodbic iz samostanske kronike in jaz sem si iz njegovih zapiskov v naglici sledeče zapisal.

Leta 1201. pod priorom Johanezom I. bil je v celi okolici Zajckloštra velik potres, ki je porušil vitanjski grad in pokopal sedem ljudi, med njimi ministrijalca vojvode Leopolda Harada.

Po smrti priora Nikolaja (1208 l.) dve leti pozneje, je bila ostra zima, velika povodenj, pomor med ljudmi, in kuga med živino.

Pod priorom Gottfriedom (1306 — 1314) so se na Štajarskem krivoverci „Waldenses“ pokazali, patrijarh oglejski Ottobono je postavil priora Gottfrieda za inkvizitorja. (Prior Gottfried je bil leta 1314. izvoljen za predstojnika v kloštru Mauerbach na Avstrijskem, in je postal ob enem dvornim kaplanom vojvode Friderika Lepega.)

Po smrti priora Kolomana (l. 1335.) je vlada obdačila vinograde, zaradi tega so se vinogradniki okoli in okoli bili spuntali.

Pod priorom Nikolajem II. (pozimi l. 1348.) je sopet bil hud potres, iz bližnjih bregov in gorá so se valile močne pečine v dolino, potem je vladal 2 leti velik pomor.

Pod priorom Bartolomejom l. 1447. je v okoli prišla temà požrešnih kobilic. Tega priora je bil obiskal slavni Joannes Capistranus.

Pod priorom Heinrichom von Eggenfeld (l. 1474.) so sopet prišle kobilice, in so vse požrle; nastala je potem velika lakota, menihi so morali mnogo gladnih pogoščevati.

Priora Andreja II. so Turki ubili l. 1529.

Več nisem si zapisal iz Bevkovih papirjev, katera je po njegovi smrti 21. decembra 1842. leta kupil nek kramar in v nje sir in mast zavijal.

Za poduk in kratek čas.

Konec sveta.

„Joj, gospod, al je res, kar sem slišala? Oni so toliko šol študirali, bodo uže vedeli.“ — „Kaj pa je?“ — „Al je res, da bo svet poginil?“ — „Se ve, pa še ne tako brž, mislim.“ — „Pač, pač, saj sem brala in tudi od tovaršic uže slišala, da je nek učenjak tam na Angleškem, ka-li, ki se na zvezde zastopi, zračunil, da bote 31. oktobra ravno o polnoči dve repati zvezdi privlekli se nad zemljo in jo sežgali, zmleli ali zmečkali — ne vem prav kaj, pa da bomo vsi poginili. Jaz bi rada še živela, uže vsaj zato, ker bi imela pred pustom biti „ofcet“ moje hčere.“ — „Al ste še kaj družega slišali?“ — „Jaz ne, gospod, pa moja sosedinja, ki se tudi malo na zvezde zastopi, je videla, da zdaj tam gori ni več vse v redu, zvezde so tako nekako čudno zmedene; potem je bilo pa lani toliko hudih potresov, posebno v Zagrebu doli, letos pa tudi noče biti pravo vreme, da mora človek zmiraj misliti na marelo in kožuh, čeravno smo uže blizo kresa. Al to niso znamenja, da ima tisti učeni zvezdokucec prav, ki je konec sveta za letos zrajtal? Naj povedó oni to, saj so dosti študirani. Potlej pa še, če ni nobenega pomočka rešiti se, — kakošen „luftbalon“ ali kaj tacega.“ — — Tak pogovor je bil te dni v Ljubljani na trgu med branjevkami in nekim gospodom, ki je med nje prišel. Mi ne vemo, kaj je ta odgovoril, najbrže pa tako-le: Ako je res kak učenjak, bodi-si londonski dr. Abramson ali pa nemški učenjak Falb izračunil, da morata planeta Jupiter in Saturn letos ponoči 31. oktobra na svojem teku treščiti ob našo zemljo in jo razrušiti, je to velikanska predrznost in slabo spričevalo za njuno učenost. Milijone in milijone let uže gredó zvezde po svojih od Boga jim odkazanih potih in nikdar si ne pridejo navskriž, nikdar ne gredó ne za las v stran. Res je zemljiškim črvom mogoče, naprej zračunati solčni in lunini mrak ter gibanje nebeških teles, s takimi drugimi računi strašiti svet je neumna bedarija. Najbrže pa vsa pravljica o koncu sveta izvira od kakega burkeža, ki si je za resničnost njeno priči izmislil dva imenitna učenjaka, katera bi pa, če bi bila to res povedala, morala priti v norišnico.

Mnogovrstne novice.

* O potovanji v Rim se bere v zagrebškem „Kat. listu“: Poročajo nam prijatelji iz Bosne, da se tudi tam nabirajo popotniki, ki se hočejo pridružiti Hrvatom. Iz Hercegovine gre celó en Turčin. Tudi Dalmatincev se bo nabralo in to gospodov in gospej, zato se ženstvu z naših krajev ni treba bati, da bi ne imelo družbe.

Slovani iz severnih dežel (Poljskega, Češkega, Moravskega, Slovakije) se združijo na Dunaji, odkodar 25. dne t. m. v posebnem vlaku po železnici odpotujejo. Jugoslovani (Hrvatje in Slovenci) se ž njimi snidejo na železniški postaji pri Zidanem mostu in v Ljubljani in skupaj peljejo v Trst, iz Trsta se na posebnem parobrodu peljejo v Jakin (Ankono). Če bo čas, se peljejo vsi skupaj v Loreto, če pa ne, gredó po železnici kar naprej v Rim, da tje pridejo na sv. Petra in Pavla dan. Železnice vse so dovolile zeló znižano vožnino. (Tako, na priliko, vsa vožnja iz Ljubljane v Rim,